

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

8 Maiu st. v.

20 Maiu st. n.

Ese in fie-care duminica.

Redacțiunea în

Közép-utca nr. 395.

Nr. 19.

ANUL XIX.

1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Pe apa 'ntunecósă...

Pe apa 'ntunecósă
In luntrea cea ușoră,
Ce trece peste apă
Ca paserea ce sbóră,

Luntrașul vesel cântă,
Cântând el a trecut,
Pân' ce în depărtare
Glasul seu s'a pierdut.

Pe mal stă juna fătă
Și ochiu-i rătăcit
Urméză mica luntre.
Ce 'n drum nu s'a oprit.

Ea scí cine-i luntrașul
Și scíe c'a plecat
Și făr' de „điuă bună“
Și făr' de sărutat.

S'a dus, s'a dus departe,
De-acum n'a mai veni,
Pe luntrea lui cea mică
Ea nu l'a mai zări.

Zefirul blând al nopții
Suspină 'ncetișor
Și apa 'ntunecósă
Murmură plin de dor.

„Vino!... Și, pace-adâncă
In mine vei aflá,
Cu undele-mi recóre
Eu lin te-oi legână.

„Vino!... amară-i vieța,
Dar dulce-i brațul meu,
In somnul făr' de visuri
Uită-vei ori ce réu!“

* * *
Ca într'un vel de doliu
Luna s'a invelit;
Deșert erá tol malul
Când ér a răsărit.

Matilda Poni.

Amintiri din vremuri.

(Pagine din vieța lui Depărățeanu.)

Dómnici E. D.

Au fond de toute vocation de
poete, bon ou mauvais, il y
a un amour de femme.

Théo. Gaut.

I.

Erá tómnă. Pădurea Depărăților incepea să-și lepede frunzele și rîndunelele plecau. Prin hăgiurile din marginea pădurei erau mierle cum nu mai fuseseră nici odată; de aceea boer Sandu Căpățână sculă într'o dimineță pe fiul seu cam cu nepusu 'n mésză, aducându-i ênsuși el pușca cea mai lungă in țevă și cea mai veche.

— E veche, băiete, dar e soră bună cu or ce bun vênător. Tu, decă mi-i semănă mie, o să semeni și pușcei. N'o încarcă mult, că zmuțeșce. Nu suflă nici odată într'ênsa ca să veđi decă-i descărcată; fratele lui boer Mincuiă așa a murit. Apoi oftă, scuturându-și ciubucul pe o carte a lui Depărățean, și eși.

După ce tatăl seu eși, Depărățean sări din pat și in cinci minute fu gata. Pușca, genta, córnela și cânile plecară in tovarășie cu el.

De dimineță până aprópe de sfințitul sórelui, mierlele treceau printre plumbii lui ca duhuri ceresci, neatinsse și nepăsátóre.

Hotăritor, nu erá bun vênător Depărățean; și, cu tóte astea semănă tatălui seu, boer Sandu. Dar cine scíe decă și boerul nu se lăudá când vorbiá de soră-sa pușca.

In sfirșit, pe la cinci césuri, i se urá umblând prin ghimpi, după urma cânelui, și apucá pe o cărare bătută, ce ducea inăuntrul pădurei. Razele sórelui ajungeau roșiatice printre frunzele galbene, și aruncau, peste érba încă verde, un praf de aur tremurător, care se inchidea din ce in ce mai mult, după cum sórele din ce in ce mai mult coborá. Erá pacea pe care o întâlnești in unele visuri de dimineță, pacea pădurilor, línisea frunzelor, taina codrilor, in care nu se aude decât vibrațiunile cugetului tremurând in jurul cerului ce se oprește să asculte; erá sgomotul, fără esistență singurá, pe care-l produce calmul vieții florilor și al copacilor; erá singuretatea umblând singurá printre crângi și frunđe; erá cerul care se zăriá albastru deasupra pădurei; erá poesia; erá Depărățean; erá sufletul.

Haup! Acesta e sunetul pe care-l face aripele unei păséri care se lasă.

Depărățean tresări. La câți-va pași de dênsul un

grangur se ascundea după o cracă, și-și ștergea ciupul de cōjea lemnului cu o nepăsare împērătēscă. Vēnătorul își găti pușca, făcū āncă cāti-va pași și luā pasērea la ochiu. Atunci, o detunărură se auđi dintr'un frunđiș vecin, ēr grangurul cādū la rādēcina copacului.

Lui Depārātean tot sāngele i se opri de mānie: tocmai cānd erā sē ucidā și el! Cine avea atāra in-drāznēlā?

Un copilandru ca de 17 ani, sārī dintr'o tufā sē-și ia pasērea.

— Cine-ți permite dumitale sē-mi urmāresci vēnatul, — đise Depārātean infuriat. Ce cauți in pādurea mea? In țera acēsta tōtā lumea e stāpānā pe lucrul al-tuia? Ești tinēr, domnule, dar alt-fel te-aș invēțā eu sē-ți stāpānesci avēntul vēnātoresc.

— Me iertāți, — đice cu sficiune copilul; — nu sciam cā și dvōstrā urmāriți aceeași pasēre, nu aș fi in-drāsnit. Pofțiți luāți grangurul.

— Nu-mi trebuie grangurul dumitale. Ajunge atāt. Plecā.

Acasā, tatāl seu el așteptā in capēțul scārīi. Depārātean se liniscise.

— Ei, tatā, mi se pare cā mi-ai ales țeva cea mai strīmbā! Am impușcat tōte frunđele și n'am atins nici o mierlā. N'am noroc la vēnat.

Bētrānul ridea, făcēnd cu ciubucul prin aer niște volte cari insemnau:

— E, hei, bāiete, nu se vēnezā tot așā de ușor cum se fac poești. După aceea se apropiā de el, și, uitāndu-se in ochi lui, i đise luāndu-l de mână:

— Dar tu... ești bine? Nu ești ostenit? N'ai suflat in pușcā? — și glasul i tremurā; par cā ar fi vrut sē-l sārute! Sē mulțumī a-i stringe māna intr'amēndouē mānele lui albe și netede.

— Nu tatā, sūnt bine. Mi-i fōme numai.

— Hai la mātā sē te vēđā, cā de ađi diminēțā te așteptā. Spune cā ți-au venit niște ipisōce dela Lipsca. Bree... S'a hotārit cu tine! ai sē-ți treci tinerețea cu nasu'n cēsłove. Da ci mai lasā-le la pustīa!

— Or fi dela Paris tatā.

— Ei!... Paris, Lipsca, voi sciți. Eu mi-am făcut datoria sē ve invēț. Ați fost la Nemți, la Franțuji, la Viena. Vēd cā sciți de tōte, dar cum se ia o pușcā la ochiu, bechiu.

Pe cānd tatāl seu vorbiā, Depārātean își desfācea pāchetele cu cărți și tablouri.

— A... bine cā mi-ai adus aminte. Ce vecini avem noi prin prejūr, tatā?

— De ce? Avem destui, slavā domnului: Boer Mincūță, Chir Alechachi Lungu, pitar Ioniță Vetrea din Slāvești, Ieremia Zubzea, destui tatā!

— Da, me rog, in pādurile nōstre are drept sē vēneze cine s'o sculā mai de diminēțā?

— Veđi bine tatā! da cum? A lāsāt Dumneđeu codri și vēnat, pentru voinici; veđi bine!

— Voinici, voinici, dar eu cānd l'oiu mai intālīnī am sē-i taiu urechile.

— Cui, mei frate?

— Nu scīu cum il chēmā. Mi-a ucis un grangur tocmai cānd il luasem la ochiu.

— Țiu! batā-te norocu. Apoi, intorcēndu-se cātrā nevēsta sa:

— Bine, gianām nu ia-i spus nimic de fēta pitarului?

— Nu.

— Alecsandre tatā, ai intālīnit đina codrului bre, și sē n'o cunosci tu?

— Care đinā? de unde? Sē vede cā s'a schimbat moda și la đine: acuma umblā imbrācate bār-bātesce.

— Pe sufletul meu! După aceea tăcū de odātā. Apoi: Sē te cam pāzesci tatā, cā-ți furā mințile, bāiete... Hei... demon bre, oemon! Adecă, sē-ți spui, frumōsā fētā! Așā fētā... Aci continuā frasa prin in-vērtirea ciubucului, care avea rol insemnat or de cāte ori proprietarul seu voiā sē esprime vre-un superlativ. Umblā imbrācatā bār-bātesce. La vēnat... ce vrei sē-ți facā? Și apoi sē-ți spui: pōle scurte și minte lungā la fēta asta.

Aci incheiā bētrānul laudele și bātū in palme de douē ori.

— Mēsa Iancule!

Mēsa se servi și intr'un tārđiu fie-care se retrase in camera lui.

Casele pārintēscī ale boerului Sandu Cāpātānā erau ca tōte casele de pe timpul acela: in fundul curții, mari, vāruite și invelite cu scānduri, aveau o scurā de piētrā frumōsā, pe care Depārātean o decorase cu gustul unui poet. Dar jur imprejur, curtea era impār-țitā in pālcuri de copaci, sādīți de primāvērā, unii verzi, alții uscați; ici și colo cāte o brazdā de ērbā și tufe de trandafiri tomnatici, cari își legānau la sōre florile lor triste; mai in fund o verandā inconjuratā de hāmēiu și zorele, unde poetul citiā tatālui seu pe Monte-Christo; in fund de tot, crāngul, inceputul pādurei, care, după puținā ostenēlā, fusese schimbat intr'un adevērat parc. Tōte acestea, făceau un contrast minunat cu stilul casei, care, ca o protestație a timpului de atunci, contra viitorului ce se așeđā imprejurul seu, își inveliā durerea in edera care-i acoperiā zidurile.

Depārātean se cobori in grādīnā.

Erā recōre. Luna trecea incet pe ceriul senin, de-sinānd fie-cārui flori o umbrā dulce, care pārea a fi așternutul de doliu, menit a primi fie-care frunđā gāibēnā care cādea.

Tōtā poesia unei nopti de tōmnā inconjurā pe Depārātean cu trista sa melancolie, și deșteptā in sufletul lui amintirile vieții trecute de student, nesiguranța vieții de om, aspirațiunile pentru viitorul țērii, gloria, renumele. Printre tōte acestea se amestecā umbra unei femei care-l despretuiā, mierlele cari treceau printre alice fără a fi atinse, pitarul, grangurul, cărțile și o mulțime de ale lucruri, fără nici un șir.

— Sūnt ostenit, — își đise el.

A doua đī, des de diminēțā, își luā pușca și plecā pe aceleași cărāri, riđēnd acum de mierlele cari fugiau de dēnsul, ca de un adevērat vēnātor.

— Ce va sē đicā a face sgomot, — cugetā el in sine. Cāti ōmeni nu sūnt in lumea nōstrā cari jōcā rolul pe care-l jōc eu in acēsta pādure.

In fine, sēra veni fără ca Depārātean sē intālīnescā pe cineva.

A doua đī ērāși se duse in pādure; a treia đī ērāși: nimeni!

Intr'una din đile, cum stā intins sub umbra unui copac, auđi un glas copilāresc chiuind prin pādure și lātratul unui cāne respundēnd ca un echo in urma lui.

Depārātean, in cāteva minute, il ajunse. Erā, in adevēr, un copil, copilul pādurarului, pe care-și aduse aminte sē-l fi vēđut la curte.

— Cum te chiamā flācăule?

— Pe mine? Bucur.

— De mult umbli prin pādure?

— Cine, eu?

— Dumniā ta.

— De mult umblu

— N'ai intālīnit un vēnātor in cale?

— Eu?

— Da, da, dumniā ta.

— N'am întâlnit pe nimeni; ba... am întâlnit pe cuconița pitarului.

— Unde flăcăule?

— Cuconița?

— Cuconița, cuconița!

— Ia mai colea, și cu mâna arătă un colț de pădure spre partea Slăvescilor.

Depărățean porni ca un vânt spre partea unde i arătase băiatul, și, până în murgul serii, căută zadarnic urmele dușmanului seu de vânător, care părea că s'a stins ca o schintee, fără a mai lăsa în urmă-i nici un semn, nici o cenușă.

Infuriat, Depărățean voi să plece acasă. Intunericul se lăsase însă ca un nor d'asupra pădurei, și i eră cu neputință să iea alt drum de cât tot cel pe care venise. Astfel, pe aceeași cărare, se duse o bucată bună, lovindu-se de toate crengile, până în sfârșit auzi de departe lătratul unui câne. După ce se mai apropiă, zări printre ramuri flacăra unui foc de vrăscuri, care ardea lângă un frunzar. Când eși din pădure, Depărățean rămase incremenit.

Lungit lângă foc, un băiat, ca de 17 ani, stă privind flacăra ce se innălta roșatică, și, din când în când, aruncă câte o ramură uscată pe foc. Părea cufundat într'un gând adânc. Capul i eră reșemat de mâna drăpțată, eră cu mâna stângă, când nu aruncă vrăscuri, își acoperia fața spre a și-o păzi de căldură. Părul i eră așa de mare în cât ai fi creșut că e o femeie, decă nu ar fi avut hainele bărbătești. În ochii lui lumina se reflectă câte odată atât de stranie, în cât, privirea părea a unei furii, urmărind barca lui Dante pe Sixt. Gura însă eră de o fineță extraordinară; în cutele pe cari le formă în umbra obrazului, se citeau cuvintele de bunătate pe cari eră învățată să le rostescă. De sigur, decă acelui băiat nu i-ar fi fost atât de dragă vânătoarea, ar fi devenit un mare orator.

Depărățean privi mult această vedenie a pădurilor, ce se încălzea la lumina unui foc de tōmnă, lângă coliba poporului, sub bolta cerului, în marginea codrilor.

După ce focul se stinse, vânătorul își chemă cănele și piecă.

În urma lui, Depărățean intră în vorbă cu pădurarul și îl mormăia de numele vânătorului, de locul, de familia lui, și află că el eră o femeie, că se numia cuconița Maria, că eră fēta pitarului Vetrea din Slăvesci, că botezase doi copii de-ai pădurarului și că trage cu pușca ca un plăieș.

Mai într'un târziu, pădurarul dete lui Depărățean un cal și pe fiul seu Bucur ca să-l ducă acasă.

II.

Când se deșteptă Depărățean a doua zi, cea de întâiu figură de care dete, fu figura tatălui seu.

— Bună dimineața, boerule!

— Sărut mâna tată.

— Ei, ce-ai mai impușcat aseră?

— N'am impușcat nimic; nici nu me dusesem după vânat.

— Ai inoptat prin pădure. Se vede că ai rătăcit drumul.

— Adevărat.

— Atunci pe unde ai eșit?

— Norocu m'a dus la coliba pădurarului.

Boer Sandu începū a ride și a-și învērți ciubucul în semn de necrezare.

— Ascultă-me, Alecsandre tată: pe vremea mea eră un scriitor Rus, om deștept se vede, care spunea despre capitala lor o nesdrăvenie. Ascult'o și tu: un boer bogat se opresce odată cu trăsura lângă el, și-l intrăbă unde e consiliul tehnic al stradelor și șosele-

lor Petersburgului, adecă cam cum ar veni la noi la București sfat; scriitorul i răspunde: mergeți drept înainte și apucați pe cea dintăiu uliță care s'o face la stânga, după aceea mergeți ierăși drept, drept, până vi s'o rupe trăsura: acolo se ve dați jos că ați ajuns la sfatul tehnic. Tocmai așa faci și tu: rătăcesci prin pădure, mergi la drēpta, la stânga, ostenesci, și tocmai când se te lase picioarele, ajungi la coliba lui Bucur, unde se opresce și fēta lui Pitar Vetrea!... Ei, bravo vânător! Așa mierlă... Aici ciubucul eră intră în activitate, și boer Sandu eși, ridēnd în gura mare de povestea pe care o spusese lui Depărățean.

Depărățean se gândi tōtă nopțea și se hotărî să-i scrie, spre a o rugă să-l ierte de chipul puțin cavaleresc cu care i interdișese de a mai vĕnă în pădurea lui.

Mai pe urmă însă se lăsă de acēsta hotărîre, care i se părea copilărească. Inchipuindu-și că vecina lui eră una din acele ființe frumoșe, crescute la țeră, cu tōte prejudițiile și vulgaritățile lūmei în care trăiă, se învĕtă s'o considere ca pe o vedenie de codru, dar nici de cum ca pe o femeie, căreia i s'ar fi cuvenit o mai deosebită atențiune.

Astfel, trecură zile după zile, fără ca Depărățean să mai intrebe de dēnsa și fără ca vre-o întēmplare să-i mai aducă față în față.

Intr'una din seri, el intră acasă ostenit. În curte eră trasă o frumoșă brașovencă, cu patru cai albi, care aștepta eșirea stăpānilor.

Poetul trecū pe lângă dēnsa fără s'o bage bine în sēmă, și intră în apartamentul seu. Depărățean avea în casa părintescă trei odăi, cari i slujiau: una de bibliotecă, alta de dormit și o a treia de salon. Tōte erau mobilate cu o observațiune deosebită. În salon cu deosebire eră o amestecatură de flori, de tablouri, de cărți de călătorie, de bronzuri, de albumuri, de tot ce pōte adună gustul rafinat al unui om, care a umblat și vĕdut multe. Litografii după Laeroix, cromo-litografii după Makart și autori realiști de școlă germană, o baiaderă originală de Cabanel, ajunsă la dēnsul dela un prieten al seu, fost camarad al pictorului, și, în fine, un portret de Asakhană, un nărnat naturală, lucrat cu o fineță extraordinară, care, așezat pe o ușă, își arăta ca o nevinovată de auzer. Într'aceste drept în ochii, cu ochii ei albaștri și visători, în figură acestor portret eră o ghirlandă de foi de papiruscate, învelte în crep negru. De sigur, se lega o acintire de acesta cadră.

Depărățean intră fără a face sgomot, și, după ce își aședă pușca în panoplia ce se află în fundul sălii, voi să trecă în salon. Ușa se deschise încet pe covorul mōle și el apărū.

Pe un scaun în fața lui stă o femeie în genunchi, uitându-se, într'o nesfîrșită privire, la portretul cu ochii albastrii. Se părea că în acēsta mută contemplațiune, portretul și femeia își vorbeau și se înțelegeau; că le legă o tainică prietenie, începută dintr'o alta lume, și că erau menite să se cunoscă pentru totdeuna surori.

Vĕdută astfel, necunoscuta avea cea mai elegantă statură a unei femei: cu capul plecat puțin pe spate, își avea părul strins cu ore-care ingrigire împrejurul lui ēnsuși; brațele încrucișate pe piept i rotunjuau umerii, făcēnd să se aședă pe talie o bundă de catifea fără măneci, lucrată pe mārșini cu mici linii de fir argințiu; de sub dēnsa o cămașă de borangic, cu mânicele largi, i lăsau brațele gōle până în cōte, niște brațe cari păreau desinate pe cāmpul de catifea nēgră.

(Va urmă.)

Duiliu Zamfirescu.

Xenofonte ca biograf al lui Socrate.

Nici unul din ómenii cei mari ai vechimii nu s'a impus mai mult atențiunii, ca filosoful Socrate, prin viața și preceptele lui, prin noua-i metodă de a discuta cu sofistii, prin reformele introduse în studiul filosofiei, prin condamnățiunea nedreptă ce-l izbi, prin convorbirile ținute cu discipulii în închisore, în fine prin felul morții lui.

Poeții îl cântară, pictorii și sculptorii se întrecură a transmite posterității diferitele scene ale vieții faimosului învățător, er biografii scriseră o mulțime de opere despre dânsul. Dar din toate acelea, pe care le citéză Diogen Laertiu, nu ne-au rămas de cât scrierile lui Platone și ale lui Xenofonte.

Cel dintâiu ne reprezintă ideile măiestrului, pe trunde în toate amenunțele doctrinei și, cu geniu-i necomparabil, înălțând totul în sfere ideale, deduce principie erudite și profunde. Decă însă voim să cunoșcem pe Socrate în viața și 'n lucrările-i familiare, ca om din societate, ca cetățen, c'o figură modestă și naturală, atunci trebuie să ne adresăm operelor lui Xenofonte, intitulate: „Amintiri despre Socrate“, „Memoriile“, „Economicul“, „Ospéțul“.

Apologia lui Socrate e numai un extract din „Memorii“ (Memorabilia, *ἑπομιμήματα*); printr'ênsa, autorul își propunea să apere pe măiestrul seu de toate acușățiunile nefundate ce i-se aduseseră. S'ê-i facă o adevărată apologie. Cât despre întreaga lucrare, despre „Memorii“, ele fură scrise de Xenofonte ca răspuns la opera lui Policrate intitulată *Κατηγορίαι* și în care Socrate eră obiectul unei critice variate și pline de pasiune. Într'ênsa ne găsim, ce e dreptul, o biografie regulată, începând cu etatea copilăriei și urmărind fazele vieții, ci mai mult o apărare politico-socială, unită c'o espunere sinceră despre conduita, simțemintele și faptele bătrânului filosof. Resultă dintr'ênsa că odinioară Socrate servise în armată, că apoi ocupase o funcțiune publică, că într'o adunare deliberativă se opusesă cu bărbăția pasiunilor orbitore, că nu fusese nici-odată coreg seu strateg, că trăise ca bun cetățen, cu modestiă, fiind însurat și având doi copii.

— Aceste date le găsim și în Diogenu Laertiu, (cel mai vechiu dintre biografii ale căror opere au ajuns până la noi), dar numai atât, pe când scrierile xenofontice ne pot servi pentru informațiuni cu mult mai interesante.

Când Socrate muri, bând de bună-voia otrava la care fusese condamnat, Xenofonte se află departe de Atena, în armata mercenară adunată de Ciru de prin Grecia, armată care formă clasa soldaților lăudăroși, astfel cum ni-i arată noua comedie grăcă și la Romani, imitătorul ei Plaut. Cu toate astea, i fusese elev, ascultase mai mulți ani preceptele învățătorului, urmase cu asiduitate acel învățământ liber, care nu eră împărțit în capitule și paragrafe, ci constă în dezvoltarea diferitelor cestiuni de științe, arte și filosofie, c'o metodă eficace și c'o dibăcie minunată. Partea de căpetenie eră morala, în scopul d'a propagă frumosul, binele și adevărul, d'a formă cetățeni cu caracter; cu suflet nobil, cu inimă generosă. Astfel Socrate e reprezentat ca dând consilii ambițiosului Alcibiade, arătându-i dificultatea afacerilor publice și conducerii puterii supreme, la care cu ori-ce preț voia să ajungă; luminând pe lucrătorii care nu se gândiau de cât la câștiguri materiale; muștrând pe unul din copiii sei și arătându-i datoriile filiale, când acesta nu se supunea mumei sale Xantipa, răutăcioasă soție a lui Socrate; împacând doi frați, care se desbinaseră printr'o ură fără margini; espuind care sunt atribuțiunile diferiților funcționari publici, dela general până la cel din urmă aparitor. Êta cum găsim

pe filosoful grec în scrierea lui Xenofonte, elevul ascultător care-l cunoscuse în viața-i familiară.

Dar traiul privat al lui Socrate inspiră lui Xenofonte încă o operă: „Economicul“, însemnat prin stilul și ideile ce cuprinde. Aci filosoful vorbește cu Iscomac, care, judecând după purtarea și ênsușirile ce i se atribuie, merită epitetul de *καλὸς ἰ ἀγαθὸς*. Iscomac făcuse ênsuși educațiunea femeii sale, care devenise o mamă de familie excelinte. Și totă arta lui constase în a-i explica ce glorie trebuie să dorască o femeie, ce datorii are cătră bărbat și cătră copii, ce cale să urmeze spre a-și atrage stima și iubirea. După dânsul, ori-ce gătelă, ori-ce lux, ori-ce spoieli sunt inutile, decă nu și vătămătore: frumusețea se dobândește prin sănătate, printr'o viață liniscită și cumpătată, prin moravuri oneste, prin bunătate și îndurare cătră sclavi, prin întreținerea ordinii și curățeniei. Êta după ideile socratice, tipul buneii casnicii ateniene dintr'acea epocă. Petrecerile, citirea de poesii înflăcărâte, cultivarea de semmului și muzicii — care ađi jócă un așa de mare rol în educațiunea fetelor — par necunoscute soției lui Iscomac, care totuși posedă toate virtuțile. Ceva mai mult: Socrate, care ajută pe Eschile în alegerea subiectelor și executarea tragediilor, nici nu menționează despre teatru. Se pare că aceștia distracțiune o acordă numai bărbaților, dar că o credea vătămătore pentru sufletele curate ale tinerimii, în special pentru fete și tinerele soții. Decă la acestea vom adăuga câteva noțiuni despre grădinărie, agricultură și restul economiei rurale, vom ave o idee deplină despre conținutul scrierii lui Xenofonte, intitulată „Economicul“.

„Ospétele“ (*Συμπόσια*), la cei antici, erau întruniri de mai multe persoane, pe care bătura și convorbirea le prelungeau adesea. În scrierea cu acest titlu, eșită din péna lui Xenofonte, Socrate apare sub un alt aspect. Aci se dă ca un curtesan, aci intră în discutarea unor puncte puțin decente, față chiar cu discipulii sei. Pe lângă acestea, autorul narază cum vinul se suia 'n capetele convivilor și le deslegă limbile; cum donde dantătore, reprezentând pe Keos și pe Anaxias, se escitau plăcerile simțuale. Într'ênsă, că vorbirea se despre iubire, se dă importanță și dintr'ideale, ce totul deosebit de pastana care se vorbește în vulg, e adăugat că ospéțul se termina cu un *εὐφρονέος*, totuși de mirare că în clasicitatea erudită întâmna realismul și descrierile plastice, care formează baza și nutrimentul școlii romantice.

Pe când în literatura indiană se observă că predomină generalitatea, ideile nedeterminate, la Greci întâlmim un mare spirit de observațiune și aceea esactitate, care se pôte numi germenul romantismului. Ca probă, putem cită toate operile comediei elene, și mai ales scrierile lui Menandru. Acest spirit explica „Ospéțul“ lui Xenofonte și situațiunile ciudate în care pune pe Socrate.

Êta pentru ce în autorul „Educațiunii lui Ciru“, general, economist și tot-d'odată filosof, găsim pe adevăratul Socrate ca om, ca atenian, în mijlocul concețățenilor sei, luând parte cu dânsii la toate actele vieții, conform moravurilor epocii, pe când Platone, în frumósele-i dialoguri, ne reprezintă un Socrate ideal, pe măiestrul școlii spiritualiste.

În cetirea autorilor clasici, trebuie să procedem totdeuna cu circumspecțiune. Alături cu cele mai înalte simțeminte, cu preceptele cele mai curate, se află părți d'o ciudată licență. S-acesta nu numai în scriitorii greci, ci și în cei latini. Nu există un istoric mai moralist de cât Tacit, și totuși care din cărțile „Istoriilor“ seu „Analelor“ lui nu cuprind pasage ce nu se pot citi de ori-cine! Cât despre Xenofonte, el e cu mult mai sincer în narațiuni, cu mult mai just în es-

Catedrala St. Vasilie in Moseva.

punerea faptelor de cât colegul și contimpuranul seu Platone, într'ale cărui scrieri totul ie proporțiuni mărețe, une ori chiar puțin verosimile.

Bucuresci 8 aprilie 1883.

G. Dem. Teodorescu.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindecate. —

(Urmare.)

14) *Cocon, Cocónă*. Cuvântul „cocon” înseamnă a) fiu (copil) domnesc, fiu nobil, de regulă resfătat, desmerdat, b) om fruntaș, om nobil, om nobil bătrân (patriciu). Cuvântul „cocónă” înseamnă: a) domnișoră tineră, nobilă, delicată, de regulă resfătată, desmerdată, b) domnă (damă) fruntașe, nobilă, domnă bătrână (matronă).

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slave etc. pag. 649 aduce acest cuvânt în combinațiune cu „cocuța” și „cucuța” și apoi îl derivază dela neogr. *zovzla, zovtza, zovtžovna, zovova*, care înseamnă: păpușe, apoi dela: *zozofaz*, care înseamnă: copil drăgălaș, în urmă dela *zozova* care înseamnă: domnișoră nobilă. Dl Cihac înșiră și pe ital. „cucco” și „cocco”, cari înseamnă: un băiat, un copil resfătat, apoi din dialectele Italiei, anume din dialectul de reggio, aduce pe „coc”, din dial. venet. pe „coccolo”, ambe cu înțelesul de: băiat, fiu desmerdat, din dial. ferrarese și romagn. pe „cocca” cu înțelesul: de puiu, din dial. piacen. pe „coccai”, cu înțelesul de: copilaș, în urmă din dial. vent. pe „coccoliar” cu înțelesul de: desmerdat.

Pe lângă aceste etimologii a dlui Cihac din dialectele Italiei, noi am mai aflat și altele, anume am aflat în Angeli: Vocabolario veronese-ital. „coccolo”, pentru: fiu pre iubit (cuor mio ital.), în Morri: Vocabolario romagnolo-ital. Faenza 1840 pag. 219 „cuchin”, cu înțelesul de: băiat, fiu pre iubit, drăgălașul mamei; în Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 63 aflăm „coca” pentru „vechiona” ital., adică: muiere bătrână; în Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 52 „cocion” cu înțelesul de: fanciulo uso a vita molle ital., adică: copil crescut môleș, desmerdat. Apoi tot în Monti locul citat dialectul di Bormio „cocen” pentru „fanciulino”, adică: copilaș. În Azzi: Vocabolario ferrarese-ital. Ferrara 1857 pag. 63 „cuccion” cu înțelesul de: mammolino ital., adică: băiat (copil) la peptul mamei. În Beronie: Dictionnaire bas-limousin pag. 42 aflăm „coucurel” pentru: un vieillard qui fait le galant fr. adică: un bătrân care face curte (face mândrele). Apoi tot acolo aflăm încă „coucagna” cu înțelesul de: a) om nebun, om prost, b) om pre devot (bigot), superstițios, c) om delicat, efeminat. În Olivieri: Dizionario genovese-ital. Genova 1851 pag. 130 vine înainte „cuccun” pentru „cocco” ital. În Toni: Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850 aflăm „coc” masc. și „coca” fem. pentru „cucco” ital., adică: pentru: fiu (copil) delicat, desmerdat; apoi tot în acest op pag. 136 aflăm „cucchein” pentru: fiu pre iubit (carino ital. mignon fr.). În limba italiană „cucco” înseamnă: a) figliuolo piu amato, adică: fiu pre iubit (Schoskind germ), b) qualsisia persona favorita, adică: ori-care persoană favorită, Liebling germ. Cuvântul „cucuța” și „cucuța” pe care-l aduce dl Cihac în combinațiune cu „cocon”, nu este cunoscut la Românii din Transilvania, și fiind că nu se află nici într'un dictionariu românesc, nici în cel al Academiei, deci trebuie să presupunem că nu există. Dl Cihac se

vede, că numai pentru aceea l'a adus în combinațiune cu „cocon”, ca să pôta mai ușor mijlocii etimologia grecă a cuvântului „cocon”, fiind că și în neogr., precum mai sus vedurăm vine înainte *zovtza, zovtžovna*.

Deci cuvântul „cocon” și „cocónă” trebuie să deriveze din limba romană rustică a Italiei, unde se află amândouă înțelesurile cuvântului românesc, dar și formațiunea cu finalul „on”. La Grecii moderni nu vine înainte acest cuvânt cu amândouă semnificațiunile limbei românesce, prin urmare nu a putut din limba greacă modernă să intre în limba populară italiană, și în limba românescă.

15) *Cașcaval*. Acest cuvânt înseamnă un „caș” în formă de o pâine lată și rotundă, leibkase germ.

Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slave etc. pag. 557 deduce acest cuvânt dela turcescul „qach-qaval” care ar înseamnă „caș” ori „brânză”, aducând în combinațiune și pe neogr. *zavzaβali*, pe magiarul „kaskavál”. În Porru: Dizionario sardo-italian, Casteddu 1832 pag. 167 aflăm „cascaval” cu înțelesul de: „cacio cavallo” ital., adică: caș, de cal. Etimologia română este pre evidentă, și trebuie să fie o nomenclatură din acele timpuri vechi, când oamenii mâncau carne și lapte de cal și din cest din urmă făceau și „caș”, numindu-l „cas de cal”. Deci acest cuvânt din limba românescă a trecut în limba turcescă, greacă și magiară.

16) *Mătură*. Acest cuvânt înseamnă „scopae” lat. scopa ital. balai fr. besen germ.

Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 366 derivază acest cuvânt dela vechiul slav „mesti” și „metesi”, care înseamnă „verrere” lat. adică: a mătura, a curăți, aducând în combinațiune și pe neosl. „mesti” „omelje” și „metta”, care din urmă înseamnă: mătură. Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane éléments slave etc. pag. 190, urmând lui Miklosich, deduce acest cuvânt asemenea dela cuvântul vechiu slav „mesti”, producând din Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum a lui Miklosich și pe „metta”, care înseamnă „virga” lat., adică: nuéuă. Dl Cihac mai combină și pe rusescul „metta” și „metolka”, pe pol. „miotla” și „mietlina”, pe boem. „metla”, pe neosl. croat. serb. „metla” și „metlica” cari toate au înțelesul de: mătură. Dl Cihac aduce fără necesitate și cuvântul „métréța” în combinațiune, care este cu totul de alta rădăcină.

Cuvântul „mătură” derivază deadreptul dela „betula” lat., care înseamnă „mestécán” (mestac), birke germ., din care arbore în toate timpurile s'au făcut și se fac „măturile”. Asemene procedură se află și în latinescul „scopae”, căci „scopa” în latinitatea evului de mijloc încă înseamnă „mestécán”, birke germ. și mătură, precum documentează Diefenbach: Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1857 pag. 519, și apoi tot Diefenbach: Novum Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1867 pag. 331 sub „scoba” și „scopa”, în urmă Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis Parisiis 1840—50 tom. 6 pag. 122. În limba italiană „scopa” încă înseamnă „mestécán” (birke germ.) și „mătură”. Deci etimologia cuvântului „mătură” este întemeiată în dinamica limbei române, cu strămutarea lui „b” în „m”, ca în „premenda” dela „prebenda”, „mitiu” (hănățenesc) pentru „bițiu” de lână de oie, „semenic” și „semenica” pentru sebenicum (sabinicum) și „sabinica” (sebenica). Tonul cade pe prima silabă, ca în: pécura, pânura, pătura (bănat. un fel de straniu, ponévă), străcură, vėrgură etc.

Drept aceste cuvântul „mătură” corespunde cu to-

tul fiziologiei-psichologice cuvântului latinesc „betula” și nu are nimic comun cu „metla” slavenesc.

17) *Ciuș, Ghiuj, Vîj*. Acest cuvânt înseamnă: om bătrân de peste 70 de ani, decrepat, lasciv, incopilărit, prost la minte, senex decrepitu, lascivus, puera-scitus, stupidatus lat., ein hinfälliger, geiler, kindisch gewordener, verdummtter Greis germ. Dl Hășdêu: Colunna trăiană anul VII București 1876 tom. I pag. 1.—17 tractează pe larg despre origina cuvântului „ghiuj” aducându-l în combinație cu albanesul „ghiuş” și presupunând rădăcina în tracicul γόγυς și în sanscritul „svaja”, dice, că cuvântul ar fi de origină daco-tracică. Dar tractatul acesta al dlui Hășdêu este rezultatul unei ipoteze false și pentru aceea, pentru că densus nu a cunoscut forma și adevăratul înțeles al cuvântului la Românii din Bănat. În Bănat sună acest cuvânt „ciuş” și înseamnă: a) un om bătrân de peste 70 ani, decrepat, incopilărit, dar lasciv; se întrebuintează totdeauna cu înțeles de despreț, sprimând idea de bătrânețe betegoșe, neputincioșe, dar lascive, b) o ciovică (Eule germ.) de ore-care specie mai mică, și c) un asin. Și în Bănat ca în Moldova dice Românul:

Caută naiba! ce vețui
 Colo 'n vârful delului,
 Fătă mare, moș bătrân
 Cerând fetei măr din sin.
 Hai la naiba ciuş bătrân;
 Că nu Ńi-oi da măr din sin.

Apoi încă:

Vine ciuşul dela munte
 Cu trei peri cărunți în frunte etc.

În Bănat cântă lăutarii la nuntă și cu ocaziunea altor petreceri istorii întregi lascive despre „ciuş”.

Este însă de însemnat, cumcă cuvântul „ciuş” vine înainte neprerupt însoțit de adiectivul „bătrân”, dicând totdeauna: „ciuş” bătrân; această caracteristică este bine de însemnat. Despre „ciovică” numită „ciuş”, se dice, când se aude că cântă nópcea în del la pădure: auđi cum cântă ciuşul nópcea. Despre „asin”, când îl mână, se dice: „Di! ciuşule, haida ciuşule”, apoi: „Ciuş! la dracul”, când îl alunghază, și: „Na! ciuşule”, când îl chiamă la sine. Sêrbii încă dic „tjuşe”! — vox asinos repellentis lat., dar a împrumutatu-o dela Români. Cuvântul „vij” pentru „ciuş” și „ghiuj” se întrebuintează de Românii din Transilvania. Precum observă și dl Hășdêu cuvântul „ciuş” și „ghiuj” nu este introdus încă în dicționarele române. Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slave etc. pag. 139—40 sub cuvântul „hojma” numai în trecăt amintesc și despre „ghiuj”, pentru aceea nici că este pus în registru. Cuvântul „ciuş” precum se rostesc de Românii din Bănat, se vede a fi mai original, mai primitiv. Origina cuvântului „ciuş” cu toate trei semnificațiunile graiului bănățen, se află în limba și dialectele Italiei, precum și în limba spaniolă.

I. *Ciuș*, pentru om bătrân, om decrepat, incopilărit. Monti: Vocabolario dei dialetti di città e diocesi di Como, Milano 1845 pag. 52 produce „coech” și pag. 61 „cuch” pentru „vecchio” ital. Greis germ. Monti produce și frasa „vecc come on cuch”, și traduce pe italianie: „vecchio cucco”, și „vecchio decrepito”, va să dică formal cuvântul nostru: „ciuş bătrân”, căci „ciuş” este din „cuch”, „cucco” format precum vom vedea mai în jos. „Vecchio decrepito” ital. se traduce cu: steinalter Mensch germ. Carisch: Wörterbuch der rhäto-romanischen Sprache Chur 1848 pag. 37 aduce înainte „cucc” și dice că înseamnă „pétră”, Stein germ.

dar și om tēmpit, Tölpel germ., apoi aduce și frasa: „veglis sco igl cucc”, adecă: vechiu ca un ciuş, traducând pe germanie cu: steinalt. Tot în Carisch pag. 31 aflăm „chiutg” și „chiuch” (resp. ciugi și ciuciu) pentru „Tölpel” germ. imbecile ital., adecă: om decrepat, tēmpit de simțiri. Morri: Vocabolario romagnolo-ital. Faenza 1840 pag. 201 aduce „ciosp” pentru „vecchio”, adecă: bătrân. Rosa: Dialetti e costumi di Bergamo e Brescia, Bergamo 1856 pag. 27 produce „ciucio” a) pentru „ebete”, adecă: pentru om tēmpit la minte, și b) pentru asin. Toni: Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850 pag. 136 aduce „cucc” împreună cu frasa „vec cucc” traducând pe italianie cu: vecchio rimbambito, va să dică: bătrân incopilărit, cu alt cuvânt: ciuş bătrân. Biundi: Dizionario siciliano-ital. Palermo 1857 pag. 91 are „ciociu” pentru „ciofo” ital. adecă: om ordinar, dur. În limba spaniolă vine înainte „chocho”, respunde „ciocio” și înseamnă pe germanesce: Greis, Faselhans, der in Kindheit verfallen ist, adecă: mos. unches, bătrân, incopilărit, va să dică pe deplin „ciuş”-l nostru. Acest „chocho” span. trebuie să fie format din „cocc”, „cucc” ori „cucco” mai sus amintit al dialectelor italienești și al limbei reto-romane.

Este o regulă puțin observată până acum, cumcă „ca”, „co”, „cu” se preface în „cia”, „cio”, „ciu” la începutul cuvintelor (în rădăcină) în dialectele romane și acolo unde în limbele culte nu există aceea strămutare. Despre această mărturisesc Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 486 unde arată d. e. „ciargiar” pentru „caricare” (în-carcare) etc. În Banfi: Vocabolario milanese-ital. apoi în Toni: Vocabolario bolognese-ital. vine „ciopa” pentru „copia”. Dialectul neapolitan face „cionna” din latinescul „cunus”. Hubert: Dictionnaire vallon, Liège 1857 pag. 326—236 arată, cumcă „ca” latinesc trece în „tsch” eră nu în „che” franc. d. e. „tschani” (canis) chien fr. Beronie: Dictionnaire bas-limousin pag. 322—324 încă spune cumcă „ca” lat. trece în „tsa” și „tso” d. e. „tsobal” (caballus) pentru „cheval” fr. În Carisch: Wörterbuch der rhäto-romanischen Sprache, Chur 1848 aflăm cumcă „ca”, „co”, „cu” strămutat în „cia”, „cio”, „ciu” este la ordina țilei. În limba spaniolă și dialecte se vede un asemenea proces limbistic la începutul cuvintelor. Astfel rostesc Românii bănățeni până în ziua de astăzi „curca” și „ciurca”, poule d'Inde fr. Truthenne germ.; pronunțarea din urmă se află și în limba albanesă. Cuvântul „chiup” sună „ciup” în graiul bănățenesc, care-și trage origina din „cuppa” și „cupa” lat., de unde avem și formațiunea „cupa” și „ciup”, dar „ciupu”-l (chiupul) este mai mare de cât „cupa”. Limba italiană încă are „coppa” și „coppo”, chiar ca limba românească. Veđi Cihac: Dict. etym. daco-romane éléments slave etc. pag. 564 și Diez: Etymol. Wörterbuch der romanischen Sprachen, Bonn 1853 pag. 110.

Formațiunea și rostinta lui „chiup” în „ciup” mărturisesc mai pe sus de totă indoieala de origina cuvântului „ghiuj” moldovenesc rostit „ciuş” în graiul bănățenesc, și trebuie să presupunem, cumcă pe moldovenesc se va fi rostind și „chiuj”.

Forma „ș” din capetul cuvântului în „ciuş” încă derivă din „ci”, de ore-ce „c” (k) trece în finalele limbei românești nu numai în „ce” ci și în „șe”, astfel se face d. e. din finalul „—aceus” lat., nu numai „—aci” ci și „—aș”. Tot astfel „accio” al limbei italiene trece în dialecte în „așio”, despre ce adevăresc Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 21 etc.

Deci tare păcătuiesc dl Miklosich: Beiträge zur Lautlehre der rumänischen Dialekte, Wien 1882 Consonantismus II pag. 53 când dice, cumcă în finalele românești „ș” nu poate derivă din „c” (k) și cumcă fina-

lul „—aş“ in cosaş, pedestraş, inelaş etc. ar fi de origine slavă.

II. *Ciuş*, pentru o specie de ciovică. In limba italiană vine înainte „chiu“ pentru o specie de „assinola“ ital., adică pentru o specie de ciovică. In Olivieri: Dizionario genovese-ital. Genova 1851 pag. 117 aflăm „cio“ pentru „chiu“ ital. Toni: Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850 pag. 126 produce „ciu“ pentru: assinolo, alloco di palude, adică pentru ciovică, ciurez de baltă. Biondelli: Dialecti gallo-italici, Milano 1853 pag. 258 are „ciu“ și „cioss“ pentru strix scops lat. Morri: Vocabolario romagnolo-ital. Faenza 1840 pag. 201 aduce „ciu“ pentru „assinolo“ și „allocaretto“ ital. și dice că sîmănă mult cu „ciovica“. In limba spaniolă vine înainte „chuch“ (respunde „ciucio“) care înseamnă: buhă, ciurez, huhurez. Deci din „chiu“ italianesc, vedem formațiunea „ciu“ și „cio“, apoi in dialectele Italiei superioare și formațiunea „cioss“, in urmă in limba spaniolă întreg cuvîntul, adică vedem „chocho“ (ciocio) care corespunde pe deplin „ciuşu“-lui nostru.

III. *Ciuş*, cu înţelesul de asin (măgariu). In Biondi: Dizionario siciliano-ital. Palermo 1857 pag. 93 aflăm

„ciucciu“ pentru „asin“. In Rosa: Dialecti di Bergamo e Brescia, Bergamo 1857 pag. 27 vine înainte „ciucio“ pentru „asino“.

Dacă am consultă mai profund „Fisiognomica“ lui Hufeland, fără îndoială am afla între omul „ciuş“ cărui a scăzut ochii in fundul capului, cărui s'a subţiat și ascuțit nasul și s'a lungit fața — o asemenare între omul „ciuş“, între ciovica „ciuş“ și între asinul „ciuş“ numit.

Din cele aci produse trebuie să credem a fi demonstrat, cumcă cuvîntul „ciuş“ cu toate cele trei semnificațiuni ale sale își trage origina din limba romană rustică a Italiei și este lătit până in Spania. Renumitul filolog, profesorul Ascoli* din Italia derivează cuvîntul albanes „ghiuş“ dela latinescul „socer“.**

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

* Ascoli: Sprachwissenschaftliche Fragmente in Kuhn Beiträge t. 5 pag. 92.

** In numărul trecut éráş s'a vîrit o greşelă in acest tratat. Pe pag. 215 şirul 25 din jos in loc de „vâşa“ să se citescă „vârşa“, in loc de „vârşe“ „vârşie“.

Impresiuni de călătorie.

— Expozițiunea județului Focșani. —

Călătorind in toamna anului trecut prin o parte a României, ajunsei la Focșani in ziua de 22 octombrie.

Neputînd trece prin un oraş așa de însemnat in istoria României, prin aceea, că odinioară formă marginea despărțitoare între Moldova și Valachia, neputînd dic trece, fără a nu vizită mai întăiu locurile cele mai însemnate de vîdut și fără a nu-mi face mai întăiu o idee clară despre tot ce e român și românesc, me oprii pentru puțin timp in Focșani spre a-mi satisface această dorință legitimă.

Tocmai eră timpul nimerit, pentru că aflasem că se va deschide o expozițiune de produsele județului Focșani, „o expozițiune română“.

Tot ce vedeam inaintea ochilor mei, eră românesc, pentru mine eră sublim și mi se părea că eram transportată intr'o lume nouă; când me deșteptam din reveria mea, me întrebam: pentru ce la noi in Bucovina nu se fac astfel de expozițiuni? De ce nu se mai interesază nimene de produsele românilor nostri bucovineni? Au pôte românul bucovinean nu este capabil a se afirmă in fața celorlalte naționalități, că există și că pôte fi acceptabil și apt de o cultură egală cu a celorlalte naționalități, care se pretind a fi culte și civilizate? Uitasem cu totul, că me aflu in o țară română, pe mine me predomina numai impresiunea extraordinară, ce făcea asupra-mi fie-care obiect ce me incunjură. Interesându-me mai de aproape despre expozițiune, aflai că aceea încă nu-i inaugurată. Inaugurarea trebuia să se facă la 24 octombrie.

Stănd mai lung timp in Focșani, reuși prin domnul director al liceului din Focșani a vizită atât școlile, cât și expoziția. Pe mine me interesă foarte mult să aflu modul de propunere al instrucțiunii publice in România, spre acest scop am vizitat prin orașele prin

care am trecut toate gimnasiile, liceele și școlile private și publice; așa chiar in Roman am fost introdusă intr' un institut de fete privat, de unde am eșit foarte mulțumită; la unele școli neputînd afla pe profesori la școlă, n'am putut profita nimic.

Cu totul altfel mi se prezentară lucrurile in Focșani: Dl director me conduse prin toate clasele, unde am aflat pe profesorii respectivi indeplinindu-și datoria lor cu cea mai mare conștiinciositate. Liceul este nou, zidit după cerințele cele mai moderne, toate încăperile lui sînt foarte spațioase și amesurat scopului. Profesorii toți ômeni de știință și conștiinți de chemarea lor. Afară de obiectele obligătore prin programele liceelor, se propun încă limbete moderne: germăna, englesă, francesă și italiană.

In urmă fui condusă de directorul și mai mulți profesori in etagiul prim al liceului unde se arangiau lucrurile espuse in expozițiune. Frontespiciul, treptele și intrările erau frumos decorate; intrînd in cea intr'o sală, nu scieam, in care parte să me uitău cînd rînd; așa de frumos aspect mi se oferă ochilor.

Aici se ocupau mai mulți domni cu sortirea și aședarea obiectelor; umblau dela o mîsă la alta, dela un etageriu la altul, avînd mare greutate a descurca obiectele aședate deja. La mîsa cea dintăiu eră o specialitate de brodării: manufactura fetelor din sîsa din periôră din Focșani, lucruri făcute cu mare dîigență între care se aflau doué brodării, care pînă aici, erau lucrate in mod artistic: o brodărie de mîsă pe batist cleur și o batistă brodată; mai de parte erau aședate pe figuri costume complete foarte frumuse, lucrate cu gust, cusuturi de tot felul făcute pentru fote, pe velințe, cașmir și catifea. Aice avui ocaziunea să a-mi chiarifică ideia despre portul frumos al românelor și cred că cu vreme vom reuși impresiunea forma cu arta a ni formă un port de care ne vor învidia străinele. Intre multe și multe altele mai eră o căneșă cu altă cusută numai cu fir de aur de o valoare considerabilă, perini, perdele, prosôpe, papuci etc. lucrate in școlă de fete din Focșani, ceea ce se vedea că de bine sînt instruate și conduse astăzi școlile pentru România.

O! impresiune admirabilă făcea o fată cu uner, fus și tort de borangic, și o păreche de călțări de borangic curat, lucrați ajur de o matronă de 80 ani, și

fructe de o mărime rară; mai departe erau manufacturile de cêră ale unor dni comercianți din Focșani, ghirlande, corfe (panere) cu flori și fructe tôte demne de admirat.

Timpul eră inaintat și me indemná, ca sê nu-l răpesc mai mult din mâna domnilor arangiatori, de aceea me grăbii a trece in a II-a secțiune. Aici eră o sală indoit mai mare decât cea dintâiu, decorată fiind cu tot felul de lucruri — produse de pe la sate. Partea cea mai mare infătoșă industria țerancelor, ceea ce me interesă și mai mult decât obiectele vëdute in secțiunea in I-ea; acolo se aflau lucruri vrednice de admirat, inșe așa ceva produc și alte dame de alte națiuni, pe când aceste imi spuneau la ântâia privire că-și au originea română, deviind din popor. Țeranca română nu-și imprumută ideia de prin jurnalele de modă séu dela alta națiune (precum la noi in Bucovina), ci tot ce-și lucréză este numai ideia și gustul seu propriu.

Doriam mult și me interesam sê pot face comparățiune cu manufacturile femeilor nôtstre dela țeră.

Covôre, postavuri, velinți, ștergare, strae, cămeși de tot felul tôte erau lucrate cu mult gust, ba pot dice artistic. Deosebit frumos eră un mohair lucrat de casă: o micștură de lână, țigae și borangic; decă s'a putut lucră o materie așa de admirabil numai prin lucrul simplu de mână, ce s'ar puté ajunge in acest ram prin sciință și artă — avënd material in abundanță?

Lâna, țigaiia și borangicul jôcă un rol insemnat in industria națională din România, pe când inul și cânepa n'a fost reprezentate mai prin nimic: se vede, că se distruge cu totul din industria națională și se inlocuesce cu humbăcel importat ca și la noi.

Erau espuse și mai multe seminți, in fine vëqui reprezentată și o fabrică de zachar, ce se află lângă Sascurt, artificios arangiată, flaconele reprezentând sfecla de zăchar (mică și albă) cum trece prin diferitele fase până ce devine căpătină gata de intrebuintat.

Arangiându-se des astfel de esposițiuni, se va in-nălță industria; vëdënd țeranul că se aprețieză lucrul lui, care el până acum îl făcea numai din necesitate, se va incordă cu inăscuta-i inteligență a produce din an in an ceva mai perfect, intrecënd pe alte popôre la care de mult e desvoltată industria.

Mulțamind dlui director pentru afabilitatea ce avuse față de mine, me depărtai, ducënd cu mine cele mai frumoșe suveniruri.

Deie Domnul ca și bărbații nostri cei iubitori de națiune, sê recunoscă necesitatea unei esposițiuni naționale române, prin care s'ar puté salvă desnaționalizarea industriei care ne e in vedere in Bucovina. Fie ca românul bucovinean dela țeră se scie nu numai, că e descendinte al coloniilor Trăiane aședate in Dacia, dar sê aibă consciință in sine, că haina de pe el și soția sa sânt adevêrat hainele lui naționale. Noi vedem, că prin satele nôtstre bucovinene porturile românilor difere dela sat la sat și ôre de ce acêsta? Causa e că a devenit in contact cu diferitele naționalități, care s'au aședat in mijlocul lor, primindu dela ei astădi forma căciulei seu a pëlériei, mâni forma sumanului, poimâni a cămeșei, a itarului și așa mai incolo până când va ajunge a-și perde cu totul haina lui națională.

Putna 20 aprile 1883.

Maria Petrescu.

Cronică bucareșcănă.

— 2/14 maiu.

(Dșeu e anti-cheffiu! — Plôie și lacrimi. — Din revisionist, ne-revisionist. — Teatru. — O invitațiune.)

S'a hotărît! Dumneșeu nu vrea sê țină de loc cu negustorii cari profită de pornirile ce-au ômenii cătră petreceri, spre a se imbogăți, și pace! Âncă cu o sêp-têmână 'naintea Pasceșlor, se afișase pe la tôte colțurile: „Duminecă, 16 aprile, deschiderea grădinei X., din nou arangiată și bine asortată cu tot felul de mâncări și beuturi fôrte escelinte, șcl.“ Dar cu ivirea șilei de 16 aprile se ivi și un puiu de vënt care, nici mai mult, nici mai puțin, aduse o plôie ce numai pe placul „antreprenorilor de știmă“ nu putea fi. Negreșit, „deceptiunea e pânea de tôte șilele a omului“ și pentru că de multe ori vieța nu e de cât o lungă asceptare, se mulțamiră toți s'ascepte șile mai bune. Ântâiu maiu suridea la orisont bieșilor „antreprenori“, cari nu vedeau că pământul crepă de secetă sub picioarele lor, și o nouă edițiune de afișe, revêdute și adăugite, apărû in locul celor pe cari plôia le șpëlase. Și printre cele cari acum pentru prima ôră erau scôse la lumină, se deosebiau mai ales cele d'un stânjen, tipărite cu nășdrăvane caractere roșii, ale *Rally Paper*-ului.

Și I maiu sôsî in adevêr, dar avënd de inaintemergêtor o posomorire generală a seninului cerului, ai cărui ochi albastri se 'negriră; scăpărârilor inlăcărare ale genelor intunecôse, le urmă un plâns cu hohot, vërsând șirôie de lacrimi cari nu trebuiau sê conteneșcă de cât astădi. In schimb, decă vremea ieri a fost posomorită, și mai posomoriti âncă cei ce-și pusese nădejea de câștig in veselie ei; ađi, de și acestia sânt tot posomoriti, nevrënd sê-și aducă aminte de vechia dicêtoare că „plôia de maiu e plôie de raiu“, cât e de veselă firea intrêgă, ađi când

Êr s'arêtă mândrul sôre,
Ah! nu-i fie de deochi!
Și vëdëndu-l frunță, flôre,
Rid cu lacremile 'n ochi.

Th. Șerbănescu.

*

Folosindu-me de dreptul ce au beletristii de a-și mai inflorî liniile de multe ori sterpe, asemuii mai sus plôia cu lacrimile. Acêsta asemuire mi-aduce aminte că esistă o tainică legătură, o fôrte strinsă apropiere intre aceste douê plânsori: a firei și a omului. In mănuchiul meu de „cugetări culese după 'ntêmplare“ găsesc copiate din vremi vechi, după un điar care are năravul destul de vechiu in điaristica nôștră, d'a nu ne arêtă nici odată isvorul frumôselor gândiri cu cari-și impăunéză colônele sterile, aceste rënduri:

„Plôia fertiliséză pământul; lacrimile inobiléză omul.

„Lacrimile ușuréză durerea ce le produce, ca și plôia norul din care curge: amëndouê căđënd, produc rôde binecuvântate.

„Frumôsă e natura după o plôie torențială, ca și omul după o nenorocire ce i-a stors lacrimi! Dar decă ploile se repetă mereu, apa sapă șanțuri adânci, brăzdeză liveșile incântătôre și desoléză tot ce pôte isbi ochiul. Asemenea naturei este și o ființă peste care venind pré multe nenorociri, i-a smuls atâtea lacrimi, in cât urmele sânt profunde, totul atins, și țî se presintă ca o martiră a desolării“.

Omul!...

Asemuirile sânt desevêșite și nu mai au nevoie de comentarii.

*

Cu seceta trecu și crisa politică, crisă care făcea ceea ce un candidat al opoziției se laudă că va face: *să sbârnaie capetele!* Er odată cu ea se încheiară și intrunirile electorale de pe la Ateneu, sala Bossel, hotelul Ștainer, mai prințind un pic de răsufu și bieții informatori cari erau osândiți să ne facă la dări de sémă ca aceste:

„Dl Costinescu, care a cerut increderea alegătorilor col. III, a vorbit despre necesitatea revisurii și a corupțiunii legei electorale“.

Ați citit bine? „Dl Costinescu... a vorbit despre necesitatea... corupțiunii legei electorale“. Asta de sigur pentru a avé totdeuna majoritate absolută in camere. Și să nu credeți că e vr'o pără rău-voitoare lățită de vr'o gazetă avënd de cred: opoziți! cu ori-ce preț! Nici de cum! Acest giuvaer de informațiune îl tiu dela însuși un diar din cele oficiöse care-l servese cetitorilor chiar pe pagina I. Astfel merită totă increderea...

Apoi decă-i așa, me declar și eu, cel mai aprig revisionist pân'acum, nerevisionist.

Ecă-me dar hotărit să dau mâna cu minima minoritate a nerevisioniștilor cari, sânt sigur, mi-o vor stringe cu recunoștință, căci nu e un lucru cu totul neînsemnat acela de a avé in partea ta pe un cronicar, mai ales când ai consciința neînsemnătății tale. Intrebați pentru asta pe toți literații de contra-handă, fie de ori-ce sex, séu ale căror nădrăvăni sânt proclamate sus și tare prin gazetele noastre de opere geniale, séu al căror nume, de și pus pe cărți pe ale căror foi au asudat alții, e tămăiat cu cea mai mare grașiositate.

*

Joi, Teatrul Național și-a încheiat stagiunea cu „comedia cu cântece in 3 acte“ a dlui G. Bengescu: „Cucóna Nastasia Hodorone“, care se jucă pentru a doua oră. Am vëdut acésta piesă marți și, împreună cu tot publicul de față, d'altmintrelea in mic număr, am ris indetul. Ea nu e de cât cantoneta lui Alecsandri: Chera Nastasia, trătată pe o scară mai largă. Numai, din multiplicitatea însușirilor acestei personificări, dl Bengescu și-a ales pe Nastasia pețitorésa, pe „samsarul de căsătorii“ după cum dice un scriitor agiamiu. Mateiescu care jucă rolul cucónei Nastasia și Iulian, jidovul cămătar pe care-l găsim in Moldova ori unde și ori când e vorba de gheșeft, au fost eroii serei. D'altmintrelea toți artiștii au fost cât se pôte de bine, astfel impresiunea produsă, din cele mai mulțămitoare. Numai Gavrilescu, simpaticul nostru tenor, avënd o indispozițiune guturală, nu și-a putut cântă cupletele rolului seu. — Asta însă n'a impedeat cătuși de puțin mersul piesei, ceea ce probéză cât sânt de prisos cântecele. Eu totdeuna am fost impotriva acestui gen bastard: comedie cu cântece, căci ce e mai nenatural de cât acest fel de scriere in prosă și in versuri séu mai bine nici in prosă nici in versuri, căci și una și alta se negligeză sub cuvënt că musica acopere totul.

La Teatrul Dacia, ni s'a dat alaltă-seră „Mărirea și căderea unui om politic“ comedie in 4 acte de H. Monnier și G. Vaez care de și tradusă din franțuzesce, convine atât de bine meșlului nostru social, in cât ori cine pôte crede că scena se petrece in jurul nostru, in cercul cunoscințelor noastre, pe cari le recunoscem ori in Prudhomme, omul retras din afaceri cu o avere frumósă, și apucat de frigurile măririi, ori in Ducreux, fostul căpitan, opoziționist fanatic și in fie-care din cele alte personaje ale acestei comedii plină de spirit, de acel spirit francez, vioiu, ascuțit, satiric, plin de umor, care te face să te strimbi de ris, arëtându-ți cele mai mari adevăruri.

Dl C. Drăgulănescu, a cărui reintrare se inaugură

prinr'acésta representațiune, a interpretat rolul lui Prudhomme cu multă inteligentă, probându-ne încă odată că dsa e un artist de stofă alésă, ceea ce ne face să regretăm că n'a persistat de mult pe acésta cale, producëndu-se mai des pe scenele din capitală. Pentru prima oră când l'am vëdut urcând scena cu hotărire, de și pentru o incercare, eră la sala Bosel, cu ocaziunea unui beneficiu al lui Hagiescu. E mult d'atunci, dar tin minte că a fost așa de bine, că toți cunoscuții lui, stăruiam pe lângă dënsul, felicitându-l pentru succesul ce obținuse, să nu părăsescă scena. Nu sciu decă ne-a ascultat, căci d'atunci nu l'am mai vëdut producëndu-se in Bucuresci până alaltă seră, când l'am găsit desevërșit, ceea ce me incredințeză că in tot timpul acesta, Drăgulănescu n'a stat cu mânele 'n sin.

Dna Petrescu încă a fost destul de bine in rolul d-ei Prudhomme, a cărei ambițiune eră să fie invitată la bal la palat si nevastă de prefect, deputat, ori chiar ministru. Mai ales indeplinind funcțiunile de căpitan in guarda civică, in locul dlui Prudhomme, ocupat cu alte însărcinări, destul de numeroșe și tóte onorifice, a fost superbă.

*

Ca noștate literară, astăzi, întorcëndu-me acasă, am găsit pe scriitorul meu acésta cartă, inchisă intr'un plic care, de și purtând adresa greșit, totuși m'a găsit inre cei 250.000 locuitori ai Bucurescilor (după Geografia lui Gorjan):

Scarlat C. Moscu-Gilort

Publicist

Str. Rurean Nr. 4.

cuprinđend pe revers, scris cu nesce frumoșe caractere runde:

„Ve rógă in numele viitorului comitet să binevoiti a luă parte la punerea fundamentului noiei societăți Sciințifice și Literare **Viitorul**; luni 2 maiu ora 8 seră“.

Regret că acésta seră trebuind să-mi scriu cronica cu ori-ce preț, chiar și cu acela de a me lipsi să respund unei așa măgulitoare invitațiuni, n'am putut luă parte la fundarea acestei societăți. Totuși imi place să cred că ea se va fundă negreșit și fără participarea feței mele, precum cei doi candidați de deputație jertfiți pe altarul convicțiunilor mele, tot s'au ales și fără votul meu!

Asemenea imi place să cred că și „Seratele literare“ fôia dlui Moscu nu va mai întârziă să iésă la lumină.

Societate și diar, să le urăm isbândă bună!

A. C. Șor.

Plagiatură séu ba?

Dl dr. Grigorie Silași, in instructivul seu respuns la intimpinarea dlui M. Pompiliu relativă la critica poesiilor dlui T. V. Păcățian, contestéză că șirele din urmă din poesia acestuia intitulată „Spune mândrei“ ar fi o plagiatură din o poesie populară.

Dsa dice că nu-și aduce aminte să fi celit acele

șire în vr'o colecțiune de poezii populare; deci intrăbă:
„Unde scriptum est?“

Nici eu nu țin minte să fiu cetit asemenea poezie în cutare culegere publicată în volum separat. Cunosc însă poezia de mult, din gura poporului, și fiind un vechiu abonant al „Familiei“, am frunzărit acesta fôie să caut nu cumva s'a publicat acea poezie între doinele cele multe câte s'au scos la lumină pe paginile acestei foi.

Și etă că în cursul anului 1871 pe pagina 247, sub titlul: „Doine și hore populare din Marămureș“ culese de dl Teodor Michnea, găsec și următorea:

Mei bădiță, bădișor,
Nu-mi trimite-atăta dor,
Pe gurele tuturor,
Ci-mi trimite puținel,
Dar să vîi și tu cu el!

Șirele din urmă ale poeziei dlui Păcățian, (Flori de tómnă, pag. 194) timbrate de dl Pompiliu ca plagiare, sună astfel:

Spune mândrei vînt ușor,
Nu-mi trimiță-atăta dor,
Trimiță mai puținel,
Dar vină și ea cu el.

Dl Păcățian a scris poezia care se incheie cu aceste șire, precum se vede însemnat în „Cuprinsul“ cărții sale, la 1882.

Eu n'am să fac nici un comentariu. Dl Silași și publicul să judece!

Spinu Ghimpeșcu.

Catedrala din Moseva.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 225. —

Dilele viitoare are să se petreacă un eveniment important în Russia, încoronarea țarului. Acesta se va face cu o solenitate și splendor mare, fiind de față lume multă.

Actul încoronării se va face în Moscva, străbuna capitală a țarilor, în catedrala St. Vasilie. Găsim dar de ocaziune a publică în nr. prezintă ilustrațiunea care înfășoșeză acesta biserică.

Catedrala din Moscva, precum ne arată și ilustrațiunea, este una din cele mai strălucite biserici în Europa, în care lucsul intrunit cu artă atrage atențiunea tuturor. Acesta biserică e o probă viuă a evlaviei rusești, care a jertfit bucuros sumele colosale spre a se redică acest edificiu monumental.

I. H.

Literatura și arte.

Dl Duiliu Zanfirescu, unul din junii noștri poeți, a publicat de curînd la București un volum de poeme și novele cu titlul: „Fără titlu“. Culegerea, pe 203 pagini în 8° mare, conține 21 de poeme și 15 povești și schițe. Dintre aceste dl autor ni-a pus la dispozițiune novela pe care începem să o reproducem în nr. prezintă. Acesta novelă atrage atât mai mult luarea aminte, căci ea tratăză episoade din viața junelui și mult regretatului nostru poet Depărățian, mort în flórea vieții sale. Cartea, la care vom reveni, se află de vîndare prin librăriile din București, cu prețul de cinci lei.

„Mêrul“, poema dlui I. cav. de Pușcariu, care a apărut pentru prima-ôră în fôia noastră, a eșit și în edițiune separată în Budapesta. Autorul i-a făcut o prefațiune interesantă, în care își exprimă regretarea că n'a putut-o tipări cu ortografiia Academiei Române, căci Academia a statorit o ortografie, care nu satisface toate recerînțele limbei române (d. e. nu pôte deosebi: măsura, măsură, mesurâ, mesurâ; economii etc.) și mai are scăderea că semnele pré multe și neestetice izolându-ne de lumea latină, nici nu se pot reproduce în tipografiile esterne.

Istorie naturală. Dl dr. Daniil P. Barcian a scos de sub tipariu la Sibiu cursul II din prețioasa sa lucrare: „Elemente de istoria naturală“ pentru școlile populare. Și acest curs este intercalat cu numeroase ilustrațiuni. Prețul 60 cr. Invêțătorii noștri poporali vor puté întrebuință cu multă înlesnire acest manual.

Carte de cetire. La Viena în editura c. r. de cărți școlastice a apărut: „Carte de cetire“ seu „Lecturariu românesc“ pentru al II și al III an al școlilor populare, de Nicolae Ieremievici. Retipărire neschimbată a edițiunii din 1882. Prețul unui esemplar legat în pânză e 35 cr.

Manual pentru limba latină. La Blaș a eșit de sub tipariu: „Esercițiie în partea formarie a gramaticei latine și pregătire la sintacsă pentru prima clasă gimnasială“ de Alesiu Viciu profesor gimnasial. Prețul unui esemplar 30 cr.

Cărți noue: „Cărbunii și metalul cu aplicațiune la drumurile de fer și gazul de iluminat“ de V. S. Ștefanescu, București. — „Alesandru“ roman original de George I. Dimancea, la București, prețul 2 lei. — „Introduțiune la rezolvarea problemelor de rebel“. Soluțiunile empirice alături cu cele ratiionale, de un fost oficiar de stat major, prețul 1 leu, București.

Diare noue: „Constituanta“ la Galați, — „Bukares-ter Salon“ revistă literară în limba germană, București.

C e e n o u ?

Hymen. Dl Andreiu Bârșean, profesor la gimnasiul român din Brașov, la 1 maiu ș-a serbat cununia cu dșóra Catinca Nicolau în comuna Dêrste lângă Brașov. — Dl Ștefan Abrudan, vice-notar la tribunalul din Timișóra, la 14 l. e. serbă cununia sa cu domnișóra Ecaterina Seculiciu, asemenea din Timișóra. — Dl Ioan Szabó, cleric absolut din diecesa Orăđii-mari, ș-a încredințat de soție pe dșóra Iolana Diț, fiica parocului încredințat Mihaiu Diț, din Olăsigul Orăđii. — Dl Basilin Preda în duminica trecută a condus la altar pe dșóra Catinca Prișcu în Brașov.

Sinodul aradan ș-a încheiat ședințele duminică. Din lucrările sale mai însemnăm următorele: Dl Mihaiu Sturza a propus alegerea unei comisiuni istorice, care va avé să culégă toate datele relative la istoria bisericească a Românilor din părțile Ungariei până la introducerea statutului organic; propunerea s'a transpus la consistoriu. Dl V. Babeș ș-a depus mandatul. În viitor toate edificiile bisericesti și școlare se vor asigura în totă diecesa la acelaș institut, cu condițiunea ca acela să deie diecesei ca remunerațiune un percent ôre-care. S'a decis, ca pe sama școlilor sărace să se deie 2000 fl. din care 600 fl. pentru teritoriul oradan. Pe teritoriul aradan populațiunea a scădut în anul acesta cu 1969 suflete, ér în al Orăđii a crescut cu 600. S'a propus să nu se mai hirotonească de preoți clerici cari n'au făcut cursul gimnasial complet, dar nu s'a primit. S'au votat statutele fondului preoțesc diecesan. Diurnele și viaticul deputaților cari au participat la acest sinod s'a fiesat cu suma de 1766 fl. 57 cr. În ședința din urmă s'a făcut alegerea de membrii în delegațiune, epitropia provisorie (în locul celor ce au murit) și în

senatul episcopesc. In delegațiune: V. Mangra, L. Ioanescu, Ieroteiu Beleş, George Crăciunescu, dr. N. Oncu, D. Bonciu, N. Zigre, I. P. Dessean și G. Dringou, ca suplenți G. Lazaru și I. Botto; in epitropia provisorie M. Bocșan, D. Nicóra, At. Tuducescu; in senatul bisericesc G. Feier și A. Suci.

La Arad Societatea de lectură a tinerimei dela institutul pedagogico-teologic țină duminică in 6 maiu st. n. o ședință publică in sala cea mare a institutului. Se esecută o programă compusă din disertațiuni, declamațiuni și cântări.

Maiial in Cluș. Societatea de lectură „Julia” a junimei universitare din Cluș va arangia la 23 l. c. un maiial in sala din grădina „Stadler”. Comitetul arangiator s'a compus astfel: președinte dr. Teodor Mihali, vice-preș. Laurențiu Pop, secretar Augustin Chețan, cassar Iosif Turcu, controlor Constantin Pop; membrii in comitet: Demetriu Ciuta, Vasiliu Dumbrava, Aureliu Marincea, Georgiu Moga, Ioan Deac și Ioan Șara.

Necrológe. *Paula Mihályi* n. Dunca de Șaio, soția dlui dr. Ioan Mihályi fisc comitatens in Sighetul Marmăției, fiica dlui Paul Dunca de Șaio consiliar r. gubernial in pensiune, a incetat din viață la 11 mai in etate de 34 ani, la Sighet, jălită de afară de soțul și părintele seu, de surorile Iosefina vęd. de Pascovicu și Nina și de alți numeroși consăngeni. Ceremonia funebrală se țină in 13 mai in Sighet, ăr osemintele adormitei se aședără in cripta familiară din Saraseu. — *Gavril Pop*, canonic in Lugos și membru corespundinte al Academiei Române, a repausat la Lugos in 9 mai in etate de 65 ani. — *Florian Mărian*, cel din urmă descendinte al nemuritorului Ioan Mărian, vicariu și intemeietor al aședemintelor bisericesci și școlare din fostul regiment II românesc de graniță, a incetat din viață in comuna Zagra lângă Năsăud; repausatul a fost ampioiat de administrațiune.

Ghicitură ânghiulară.

De B. O. Popescu.

Literile din cuburile de jos se se aloce tot in acele cuburi in acea ordine, cât se ne dee cuvintele de mai la vale.

a	a	a	a	a	a	a
a	c	c	f	i	i	
i	i	i	i	l		
l	l	l	l			
l	m	m				
r	u					
u						

1) Titlul unei foi beletristice din patrie.

2) Un lac cu apă sărată in Rusia, spre orient dela lacul Balchas.

Cele patru litere finale cetindu-le întorse, ni dau numele unui evangelist.

3) Cu el trăiesce țeranul român.

4) Fiul lui Daedalus; dela numele lui se derivă numirea unei părți a mării egeice.

5) Un pronume intr'un cas singular.

6) Un Dumneșeu a poporului chaldean.

7) O literă dela finea alfabetului — intors.

Terminul de deslegare e 31 maiu. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea logogrifului din nr. 11:

Grâu, El, Ou, Raci, Ger, Io, Unt, Basă, Activ, Rar, Ilie, Tours, Iacob, Umberto.

Literele inițiale cetite de sus in jos dau numele: „Georgiu Baritiu”, ăr cele finale cetite de jos in sus: „Observatoriulu”.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișorele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Cornelia Papdan, Emilia Pop n. Marcus, Sidonia Major, Virginia German, Aurelia V. Boer, Mariți Lupan, Elena Filip n. Groza, Lucreția Coroiu, Petronela Cornea n. Mișciu, Emilia Martini, Eufrosina Popescu, Zoe Dimbu, Maria B. Cornea, Minodora Micșunescu, Amalia Crișan și dela dnii Vas. Duma, Carol Scrob, I. C. Daraban și Ioan Costa.

Premiul l'a obținut domnișóra Sidonia Major in Lugos.

Poșta Redacțiunii.

Onc rosii. Nu-i nici nou, nici bine scris.

Dlui dr. I. M. in S. A sosit.

Dlui D. O. O. in C. Indatăce va fi cu puțință.

Intru memoria lui I. S. Vers. Nu se admite. Lasă poesia pentru — poeți!

Dlui dr. G. C. in Bp. Ve mulțămim. Cât mai curënd.

Doine. Vom alege din ele câteva, in cari s'au păstrat originalitatea populară. Cu asta ocașiune rugăm pe toți, cei ce ne frămit poeși și povesti populare, se nu schimbă nimica in ele, ci se le decopieze intocmai precum le spune poporul.

Versuri nepublicabile: In agonia morții, Inaintea portretului meu, Lumea acesta, Ceriul, Amalia, Crișul, Floricică din câmpie, Amorul meu, La fântână, Pe albumul C. M.

Iuliu 1882. Se va publică.

Spatia. Păcat că le-ai „cores”, căci astfel nu le putem intrebuiță. Trămite-ni-le neschimbate, așa precum le-ai cules din gura poporului. Din cele trămise două nici nu sânt populare și a nume „Lenca”, și „Scris-am carte mândrei mele”. Acesta din urmă s'a scris de redactorul foii noastre și se allă deja publicată in primul seu volum.

Secaremb. De ocamdată nu putem servi. Vom căută mai târđiu.

Adancimea lacurilor. Altele bucuros. Dar acesta nu este scris așa, ca se se pótă ceti cu plăcere.

Călindarul sēptēmānei.

Điua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sērbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminică	8	20	† Sf. Apostol.	4 26	7 28
Luni	9	21	Prof. Isaia.	4 26	7 28
Marti	10	22	Ap. Sim. Zilot.	4 25	7 29
Mercuri	11	23	Mart. Mochiu.	4 25	7 30
Joi	12	24	† Sf. Epif. ep. Cyp.	4 24	7 30
Vineri	13	25	Mta Glicheria.	4 23	7 32
Sămbetă	14	26	Mart. Isidor.	4 22	7 33

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală nr. 274.